

ŞENKAYA (ERZURUM) ZÜMRÜTÜ OLARAK BİLİNE YEŞİL OPALİN OLUŞUMU VE SEKTÖRDEKİ KULLANIMI

**Ferhan Şahin^a, H. Haluk Selim^a, Aykut Güçtekin^b, K. Ömer Taş^c,
Elanur Güner^d**

^a *İstanbul Ticaret Üniversitesi, Mücevherat Mühendisliği, 34840, Küçükyalı/İstanbul*

^b *Kocaeli Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği, 41380, Umuttepe/Kocaeli*

^c *İstanbul Teknik Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği, 34469, Maslak/İstanbul*

^d *İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi, Kuyumculuk ve Takı Tasarımı, 34371, Şişli/İstanbul
(ferhank@hotmail.com)*

ÖZ

İnceleme alanı, Türkiye'nin doğusunda bulunan Doğu Anadolu Bölgesi'nde Kırdağ'daki, Şenkaya (Erzurum) ilçesinin batı-kuzeybatısında yer alır. Türkiye'de ve Dünya'da gerçekten nadir rastlanan yeşil opal, koyu ve açık tonlarda elma veya fıstık yeşili renginde bir mineraloiddir. Yeşil opal, Kırdağ bölgesi içerisindeki kaya topluluklarından mavi şist fasiyesine ait metamorfik melanj birimin parçası olan ve metakumtaşı-şeylden oluşan formasyon içinde bulunmaktadır. Kırdağ Ofiyolitleri; altındaki metamelanj moloz akıntısıyla beraber, boninitik kayaların da dahil olduğu ofiyolitlerden türeyen mavi şist çakılları da içermektedir. Ülkemizin yarı değerli taşları gizli kalmıştır, bilinenler ise ocaklarından ya da mostradaki haliyle tahrip edilerek alınmaktadır. Türkiye'de 19 adet değerli ve yarı değerli mücevher taşı niteliği taşıyan mineraller vardır. Opal önemli mücevher taşlarından biridir. Opal, genellikle amorf bir yapıya sahip olsa da, silisin kristal olmayan bir şeklidir. Opal 100°C altında oluşmuş bir silikat jelidir (çökelimidir). Bu jel sedimanter tabaka çatlak ve yarıkları içine sızarak oluşmuştur. Yeşil opalin üzerinde doğal olarak bazı şekil ve desenler vardır. Bu desenlere halk tarafından "manzara" adı verilmiştir. Şenkaya (Erzurum) yeşil opali, "Şenkaya Zümrütü" olarak bilinen ve mücevherat sektöründe kullanılan bir mücevher taşıdır. Yeşil opal yöre halkı tarafından çıkarılarak Oltu'da bulunan atölyelerde işlenmekte ve 60'tan fazla esnaf tarafından satışı yapılmaktadır. Ayrıca yeşil opalle ilgili ruhsatlı sahaya sahip yörede herhangi bir firma da bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şenkaya zümrütü, yeşil opal, mücevher taşı, ofiyolitik melanj.

EVOLUTION AND USE IN JEWELLERY SECTOR OF GREEN OPAL IS NAMED ŞENKAYA (ERZURUM) EMERALD

Ferhan Şahin^a, H. Haluk Selim^a, Aykut Güçtekin^b, K. Ömer Taş^c, Elanur Güner^d

^a*Istanbul Commerce University, Jewellery Engineering, 34840, Küçükalyalı/Istanbul*

^b*Kocaeli University, Geological Engineering, 41380, Umuttepe/Kocaeli*

^c*Istanbul Technical University, Geological Engineering, 34469, Maslak/Istanbul*

^d*Istanbul Kemerburgaz University, Jewellery and Jewellery Design, 34371, Şişli/Istanbul
(ferhank@hotmail.com)*

ABSTRACT

The study area is located in the west-northwest of Kırdağ, Şenkaya (Erzurum) in the east Anatolian Region. The green opal which is a rarely seen mineraloid in Turkey and World is available in the metasandstone-shale rocks part of the blue schist metamorphic mélangé in the Kırdağ Region. The green opal is deposited in the Zümrüt metamorphics along with Triassic ophiolitic rocks underlain by the metamorphic rocks originated by a negatively developed thrust in the Kırdağ Region. There are 19 minerals that could be qualified as precious and semi-precious stones in Turkey. Opal is one of the important jewellery stones. Although it has an amorphous structure, it is a noncrystalline kind of siliceous. Opal is a siliceous gel occurring below 100°C. This gel occupying bedding fractures and cracks constituted the green opal in the region. Green opal has natural figures and designs on the surface. Şenkaya (Erzurum) and it is named "Şenkaya Emerald" by countryside and is gemstone in jewellery sector. The green opal is unearthed by locals, is processed at workshops in Oltu, and is sold by over 60 artisans. Furthermore, there is no firm which located this region, has licensed green opal area.

Keywords: *Şenkaya emerald, green opal, gem stone, ophiolitic mélangé.*